

بدل اشترا

(پوسته اجرتیله برابر)

سنه ایک ۵۰ غروش

آلتی آیلانی ۳۰ »

نسخه سی ۱ غروشه

سَمْعُ مَلِكِ خُشَنَرِ
سَر ۱۳۰۷

اداره خانه و مطبعه سی

استانبولده باب عالی چاده

سنده قره بت کتیبخانه سی

درج ایشلین اوراق اطافه

اولغاز

باش محرری :

صالح ذکی

يَجْشَنِبِرْ كُوْنَايْ نَشْرُ اُولُوْنُو فَنِيْ وَ اَبْرَنِيْ هَفْتَهْ لِكْ غَنَرَهْ

تراجم الرجال

اسلاف [۱]

قاضی زاده رومی

(قاضی زاده رومی) اعصار سالفهده ظهور ایند عثمانی ریاضیون و هیئت‌شناسانی می‌انسد هم قدم و هم اهلیجه مرتبه اولی بی احراز ایتش بر ذات فضائل سناشد . مشارالیه حضرتلری طقوزنجی عصر هجری عثمانسندن شیخوخت سمنه بناء (قوچه اقدی) دنیلکله مشهور بروسه قاضیسی منلا (محمودک) فرزند انجمندی (محمد) اقدینک کوچوک مخدومیسدر . اصل استاری (موسی صلاح‌الدین) اولوب اول امرده پدرلرندن و صوکره (سید شریف جرجانی) دن اخذ علوم ایتش و بلاد خراسان عثمانسک اول زمانلر علوم ریاضیهده کی شهرت و آوازه سی ایشتمکله تحصیل علوم ایچون اقباسنی بقته ترک ایدرک دیارخراسانه عازم اولمشدر . خراسانده برخی مدت تحصیل علم و کمال ایلدکن صوکره . ماوراءالنهر کچه‌رک بوراده (قاضی زاده رومی) لقیله اشهار ایشدر .

مؤرخ آدیبا ستر قدده (تیمورلنک) اخفادنن (اولغ) بکک خدمته داخل و حکمدار مشارالیهک معلی اوله رق مزیدالنفات و احسانه نال اولمشدر . (اولغ) بک علوم ریاضیه و بالخاصه علم هیئت تحصیلده درجه نه‌ایده مائل اولسیله مولانا (موسی) دن بک چوق استفادہ ایتش و نامه نسبتله یاد اولنان « زیج خاقانی » بی معنیک همتی سایه‌نده وجوده کتیره ایشدر . مشارالیه ستر قدده بولندقلری مدتیجه مدرسه مخصوصهده تاتین علوم ریاضیه و فلکیه بدل همت ایلدکاری کبی ۸۱۴ تاریخ هجریسندن (محمد بن عمر الجعفی الخوارزمی) نک تألیف کرده سی اولان « مختص فی الهیه » و ۸۱۵ ده (شمس‌الدین ستر قددی) نک تألیف ایلدیکی « اشکال التامیس » نامندکی هندسیه برشرح یازمشردر . (اولغ) بک (کاتب‌چای) مرحومک تحریرینه نظر آ

[۱] بوسرلوجه التنده بوشدن بولیه علای اسلامی و بالخاصه علای عثمانیه نک ترجمه حاللاری یازیله جقدر .

درکاردر . حتی فاضل مرحوم تصنیفه « بو عصرده بلاد متدنده واقع علومک انواعی ... قیدیه مباشرت ایتسی بو حقیقتی ده اشرا ب ایدر .

چونکه معلومات بشریه مرور زمانله تجدیدات و ترقیاته دوچار اولدقجه تصنیف علومکده بوتجددانه تابع بولنسی ضروریدر .

برده علم نجوم . علم کیمیا [۱] ... کی علوم کاذبه بی تصنیفه ادخال ایشدیکسندن طولانی مصنف مرحوم . مؤاخذه اوله ماز .

چونکه تصنیفک مکمل اولسی ایچون او عصرده انسانلر پینده تعلیم و تعلم اولقنده بولنان علوم و فنونک کافه سی نظر اعتباره آلفه مجبور اولمشدر .

بوقسه بونلرک علوم فاسده‌دن اولدیفته کندسی کالیله واقف ایدی .

ایشته بونی ایضاح مقصیده درکه (ابن خلدون) تصنیفی متعاقب علم سیمیا و فروعی حقده . کتب اطلاع اوله ماز . بونلر اولسه اولسه یلیمجه قیلندن ، لطائف معارفدن عبسارتدر ، دیدیکی کبی فن نجومک بطلانی و ادله سنک ضعیفی و فن کیمیاک ثمرسی اولدینی و وجودی محال اولدینی حقده عراض و عمیق مطالعات بیان ایشدر . مصنف مرحوم شمسی برجیات بولویده عصر حاضرده تعلیم اولنان کییادن مقصد ، ماده مخصوصه‌سندن بشقه بر ماده ایله تخلیق ذهب اولدینی و بالعکس اجسام طبیعییه عارض اولان تبدلات دتمدن بحث ایدر بر علم اولدینی کورمش اولسه ایدی . شبه یوقکه علم کیمیا بی اساسی برفن اولق اوزره تلقی ایدر و حتی علم مذکور ی علوم الهیه زمره‌سندن اخراج ایله علوم طبیعییه صرسته ادخال ایلر ایدی .

ص . ذ

(مابعدی وار)

[۱] ترقیاتی بوقایده سبقت ایند علم کیمیا عتیقه درکه کیمیا جدید ایله هیچ مناسبتی بوقدر .

سمرقنده رصدخانه تأسیس سیه زنج تنظیمی اول امرده (غیاث الدین جمشید) که دست همه حاله ایدمش و موسی الهک بر قاچ آی کچکترین و فاتی متعاقب بو ایشه معلم حکمداری اولان مولانا قاضی زاده رومی و آیدن صوکرده علی قوشچی تعیین اولغشیدی .

قاضی زاده رومینک ارتخاندده بر لرینه علی قوشچی نک قائم اوله رق اثر مذکور ی اکاله موفق اولدینی اولغ بکک السنه اجنبیه نقل اولان زنجی مقدمه سنده دخی مصرح ایکن (موتوقلا) نک علی قوشچی بی ده زنجی اکاله موفق اولمش عد اتمیه رک (غیاث الدین) مرحومی لاجل الاکمال قبردن قالدیرسی تدقیقات تاریخیه جه اولان نقصایتندن بشقه بر شیه عطف اولنه من .

مولانای مرحومک انارندن (شرح اشکا التأسیس) ی والدماجد حضرت خلافتناهی جنتمکان سلطان (مجد خان) حضرت تر سنک عهد هایونلر نده و ۱۲۶۸ سنه هجریه سنده مطبعه عامر ده طاش باصه سی اوله رق طبع ایدمش و (محمد الحجاج بن ابی نصر بن ابی سعید الحسین العراقی) نک خاشیه سی ده بوکا علاوه اولغشدر .

مولانای مشار الهک تاریخ ولادت لرله تاریخ وفات لرینه دائر نه تقویم التواریخ ده سائر کتب تراجمه بر قیده ظفر یاب اولنه مامشدر .

ص. ذ

سیریا

— سیریا ده بر تفصیح —

[مابعد عدد : ۱۷۸]

اورال سلسله جبالنی کچکدکن صوکرده روسیه نک صوغوغندن ده زاده صوغوق حس اتمک باشلادق . آقشام تقرب اتمک باشلادینی صیره ده قطار آرتق اییدن ابی سیریا طو براغنه کیمش و سیریا شهر لرندن «بره زوف» واصل اولمش ایدی . روسیه دن کلوب سیریا به کیده جک قطار لر اکثر یا کجه بی «بره زوف» ده کچیر بر .

۸۲۴ سنه هجریه سنده سمرقنده منتظم و مکمل بر رصد خانه تأسیس و بر زنج ترتیه مبشارت ایدرک بواصر مهمی اول امرده عصرک مهره ریاضیوسندن (غیاث الدین جمشید) . حواله ایتش ایسه ده بر قاچ آی مرورنده (غیاث الدین) ترک دغدغه حیات اتمی اوزرینه شو اثر مهمی مولانا قاضی زاده رومینک ید اقتدارینه تودیع ایش ایدی . مولانای مشارالیه زنجی قبل الاکمال جوار رحته انتقال اتمکله (اولغ) بک زنجک اتمای خصوصی قاضی زاده مرحومک شاکر دلرندن (علی قوشچی) و اکمال رصد الله یقین وقته قدر بین الاسلام محمول به اولان و اولغ بک زنجی نامیه یاد اولان «زنج خاقانه» بی وجوده کتیر مشدر .

فاضل مشار الهک اسمی (هر بلو) (Hérblot) نک «شرق کتبخانه سی» نامی تحتندده معروف اولان کتابنده اولغ بک بمختده بالکجره (صلاح الدین) دیه کوسترلش اولسنه مبنی اورووالیر یئنده بونامه شهرت بولمشدر . «عربستانک تاریخ عمومی» نامنده اترک صاحبی (سدیللو) (Sedillot) قاضی زاده رومی لقبیه شهرت بولان ذاتک اصل اسمی (حسن جلی) اولدینی بوکتابنده بیسان ایدیور ایسه ده بوده خلاف حقیقتدر [۱] . هله (موتوقلا) [montucla] تالیفکرده سی اولان تاریخ ریاضیه سنده فاضل مشار الهک قاضی زاده اولدینی اصلاحا طر ده کتیر میهرک رومی لقبسندن «رومالی» اولدینه حکم اتمی حقیقه شایان استغرابدر .

برده تاریخ مذکورده اولغ بکک نشر اتمک ایستدیکی زنجی اول مولانا قاضی زاده رومی حواله ایستدیکی و فقط مولانای مشارالیه اکاله موفق اولغشدرین ارتحال ایلدیکی جهته له بواصر مهمی علی قوشچی به و نهایت غیاث الدین جمشید تودیع ایلدیکی مسطور ده که بوده صرف دقتسرلک اثریدر . [۲]

[۱] «histoire générale des Arabes» که ایکجه جلدلر نک ۳۹ نجی صحیفه سنه مراجعت اولنه .

[۲] «histoire des mathématiques» که برنجی جلدلر نک ۳۹۰ نجی صحیفه سنه مراجعت اولنه .